

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ:
ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО»**

09-10 жовтня 2025 року

**ЗАПОРІЖЖЯ
2025**

УКРАЇНСЬКА МОВА У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ: РОЛЬ, ФУНКЦІЇ, СТАТИСТИКА

Катерина Гейченко

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету*

Українській мові більше 1500 років, але її точний вік складно визначити, оскільки вона розвивалася еволюційно. Українською мовою у світі говорить від 40 до 45 мільйонів осіб.

Питання збереження, розвитку та поширення, чистоти державної мови є як ніколи актуальними сьогодні.

Мета статті – коротко проаналізувати статус української мови як у межах України, так і на міжнародному рівні, зупинитися на функціях української мови та статистичних даних щодо кількості її носіїв.

Сьогодні українську мову чують у всьому світі.

А ще декілька десятків років тому багато саме українців, заповнюючи анкети, писали, що їхня національність – українець, а рідна мова – російська. Парадокс? Що змінилося?

Українська мова протягом останніх десятиліть зазнала значних позитивних трансформацій, які безпосередньо пов'язані з ключовими подіями в політичному, суспільному та культурному житті нашої держави. Вона не лише змінила свої позиції в Україні, а й здобула вагомішу присутність у світі. Сьогодні наша мова в умовах війни та глобалізації стала символом спротиву, єдності та культурної сили українського народу. Відмовитись від російської мови, якою всюди українці розмовляли багато років, і перейти на українську – це не простий, але усвідомлений процес нашого народу.

Зараз в Україні спостерігається тенденція до зміцнення української мовної ідентичності. Зокрема, за різними опитуваннями у 2022 році від 71 (сімдесяти одного)% до 85 (вісімдесяти п'яти)% опитаних залежно від регіону вказали, що розмовляють українською або українською та російською вдома (Вікіпедія), а у

2020 році таких було тільки 58 (п'ятдесят вісім)%.

Давайте звернемося до недавньої історії.

Після здобуття незалежності українська мова отримала статус державної, однак тривалий час вона мала обмежене використання в ЗМІ, освіті та культурі.

Згадайте «мовний закон Колесніченка-Ківалова, який дозволяв посилену роль російської мови в окремих регіонах (2012 р.). І тільки після Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної (2019 рік) активізувався розвиток українськомовного контенту, видавництв, культурних подій. Роль української мови як елементу національної ідентичності посилилась після Революції Гідності (2014 р.) А в теперішній час на тлі повномасштабного ворожого вторгнення вона стала поворотним моментом: багато громадян свідомо переходять на українську як вираження культурного опору, як жест спротиву окупанту.

Зросла кількість людей різного віку, які спілкуються українською вдома, у побуті, на роботі. Навіть традиційно російськомовні українці активно переходять на українську.

Якщо ви запитаете:

- Чи зріс показник україномовності в нашій країні?

Відповідь буде:

- Так. Значно зріс. Від 64 (шістдесят чотирьох)% у 2021 до 70 (сімдесяти) % у 2022 з подальшим приростом до 71 (сімдесяти одного) % у 2023-2024 роках.

На друге питання:

- Чи є регіональні відмінності?

Відповідь теж:

- Так, безумовно, що пояснюється історією різних регіонів України, тому, захід і центр лідирують (78 - 96 (сімдесят вісім-дев'яносто шість) %), на півдні та сході зараз також очевидна тенденція росту.

І якщо відповісти на питання:

- Чи змінюється мовна ідентичність?

Відповідь знову ж таки буде:

- Так. Вважати українську рідною мовою стало більше людей – з 60 (шістдесяти) % (у 2015р.) до 87 (вісімдесяти семи)% у 2025 році.

Тобто в цілому мовна ідентичність зміщується в бік української – все більше людей називають її рідною.

За даними останнього опитування у квітні 2025 року у побуті, вдома спілкуються українською 71 (сімдесяти одного) %, 13% – російською, 16% – обома мовами.

Таким чином, стабільне зростання україномовності, поступовий, але чіткий тренд на зміну рідної або побутової мови на українську – це картина сьогодення України.

Значно зросла частка україномовного контенту в соцмережах, блогах, медіа. Зокрема вона пріоритетно використовується в освіті, державних установах та культурному житті. Виникли ініціативи типу: «Мовний фронт», «Змовимося», «Перейди на українську» та інші, які підтримують охочих перейти на державну мову. Наш університет, наприклад, теж приєднався до реалізації мовного проекту Департаменту культури Міської ради Запоріжжя «Гут говорять українською». Думаємо, що і ваші заклади теж є учасниками аналогічних ініціатив.

Відомо, що українська, як і будь-яка мова, виконує низку важливих функцій у суспільстві: це, звісно, комунікативна функція, культурна функція, бо мова є носієм культури і зберігає в собі фольклор, традиції, звичаї, літературу, це історична пам'ять народу. І дві наступні функції, які особливо значущі у теперішній ситуації, що переживає зараз Україна – це національно-ідентифікаційна функція. Бо сьогодні наша мова є важливим чинником національної самоідентифікації, об'єднуючи українців у єдину мовну культурну спільноту.

Нарешті, інтегральна функція, що проявляється у здатності мови об'єднувати суспільство. Вона сприяє згуртуванню різних регіонів, груп населення, зміцненню національної єдності.

Саме всі ці функції підкреслюють багатогранну роль української мови не лише як засобу спілкування, а і як важливого чинника формування нації, культури та державності.

В умовах війни мова стає потужним інструментом культурного спротиву та державотворення.

Зрозуміло, що агресія ворога має не лише воєнний, а й мовно-культурний характер. Тому наша мова стає формою символічного опору. Поширення української мови у публічному просторі, медіа, культури, освіті, розвиток власної культурної продукції: літератури, музики, фільмів, які демонструють світові українську правду – це свідчення самостійності та невідкореності.

Пам'ятаєте, як на початку війни ми сприйняли пісню «Ой, у лузі червона калина» у виконанні Андрія Хливнюка, яка стала неофіційним гімном спротиву? Величезна хвиля нових патріотичних пісень українською мовою – від репу до фольку – демонструє, як мова стає засобом емоційної єдності та підтримки бойового духу.

Отже, в умовах війни українська мова перетворилася на зброю без насильства – як символ гідності, єдності, культури й свободи. Кожен український вірш, пісня, публічний виступ формує гуманітарний фронт боротьби за Україну.

Окрім цього, ми є свідками і учасниками переосмислення історичного нарративу: наприклад, критичне осмислення таких фігур, як Пушкін, Суворов, Ломоносов, у контексті української історії.

Почався процес повернення «вкрадених» імен: відновлення пам'яті про українських діячів, майстрів культури (як-то: Гоголь, Курас та інші); переосмислення культурного простору: зміна назв вулиць, демонтаж пам'ятників імперським діячам.

Спостерігаємо презентацію України як окремої культурної одиниці, у зв'язку з чим, варто уникати фраз «братські народи», ми брати менші тощо.

В умовах глобалізації українська мова виступає засобом збереження культурної унікальності. Вона дозволяє Україні бути суб'єктом світового діалогу, гідно представляючи свій голос і свою культуру в міжнародному контексті.

Українська мова, попри те що вона не є глобальною, сьогодні має зростаючий вплив на соціально-політичні сфери міжнародної спільноти. Світові лідери та іноземні парламенти цитують українську мову як вияв солідарності. Слоган «Слава Україні!» тепер часто звучить у виступах західних лідерів. Вона стає маркером підтримки України і символом емпатії до українського народу.

Низка іноземних освітніх установ та мовних онлайн-платформ залучили українську мову до своїх програм як для вивчення, і як навчальний предмет. Прикладом можуть бути Мюнхенський університет Німеччини, приватні спільні українсько-американський та українсько-французький освітній заклади, низка онлайн-платформ: Promova, Memrise, Duolingo, Mondly, Ling, Pimsleur, Speakly, LingQ, Italki та інші.

Географія поширення у світі нашої мови здійснюється і завдяки українській діаспорі за кордоном, яка активно підтримує та популяризує українську у своїх країнах.

Ви знаєте, що один з найбільших українських діаспорних центрів є в Канаді, зокрема в Онтаріо та Манітобі. Велика українська громада присутня у США: у Нью-Йорку, Чикаго та Філадельфії. У Польщі, Бразилії, Аргентині, Австралії, Великій Британії та інших країнах світу.

Саме їм належить багато культурних заходів, відкриття мовних гуртків, організація різного роду виставок, ярмарок про традиції та сучасне життя українців. Наприкінці 2024 року вони відкрили понад 350 (трьохсот п'ятидесяти) українських шкіл суботнього/недільного формату. Це формує новий міжнародний імідж України.

Тому мова стала не лише елементом ідентичності, а й способом згуртування та політичної підтримки українців за кордоном.

Поширюється використання української мови у світовому медіа-просторі. Так, Duolingo у 2022 році повідомив про понад одного мільйона нових користувачів, які почали вивчати українську мову у всьому світі – як знак солідарності після агресії РФ. Фантастичне зростання за перші 6 місяців 2022 кількості бажаючих вивчати українську: у Ірландії, Німеччині,

Польщі, Нідерландах, Чехії, Румунії. У Німеччині українська піднялася з 36-го на 15-те місце популярності, у Великій Британії – з 37-го на 17-те, в США – з 36-го на 22-ге. У TikTok співвідношення української до російської стало 2:1 (було 1:2) ([tvoemisto.tv+5suspilne.media+5liga.net+5](#)) ([mova-ombudsman.gov.ua+4kyivindependent.com+4liga.net+4](#))

За даними 2020 року українська мова посідала 21-ше місце за поширеністю в інтернеті, а зараз 18-те.

Звісно, частка української серед усіх сайтів інтернету недостатньо репрезентована порівняно з такими мовами як англійська, іспанська, німецька тощо. Але в межах України вона швидко набирає силу як мова онлайн-простору: соцмереж, медіа, сайтів.

Наприклад, в Instagram більше 90% постів із України – українською. У Facebook 75-80 (сімдесят п'ять-вісімдесят)% постів українською тощо.

Зрозуміло, що глобальна увага до України сьогодні активізувала інтерес і до мови. Це сприяє формуванню міжнародної солідарності з нашою країною.

Отже, наша мова в сучасному світі – це не лише елемент культури, а потужний інструмент міжнародного впливу, який:

- формує ставлення до України в політичних, культурних і громадських колах;
- посилює міжнародну підтримку;
- підкреслює суверенітет і право на самовираження;
- створює основу для нової гуманітарної присутності України у світі.

Таким чином українська мова виконує стратегічну функцію у формуванні геополітичного голосу України на міжнародній арені, дозволяє нашій країні бути серйозним суб'єктом світового діалогу.

І ми з вами, навчаючи іноземних студентів української мови, сприяємо її поширенню за межами нашої країни.

Хай наша слов'яна мова голосно лунає і стає значущим елементом світової культури.

ЗМІСТ

КУЛЬТУРОМОВНИЙ АСПЕКТ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ.....	3
<i>Олександр Антончук</i>	
ДОМАШНЄ ЧИТАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	6
<i>Інна Апоненко, Катерина Шубкіна</i>	
ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	10
<i>Ірина Бакаленко</i>	
ЕЛЕМЕНТИ CLIL-МЕТОДИКИ У ВИКЛАДАННІ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	15
<i>Тетяна Веретюк</i>	
КУЛЬТУРЕМИ УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОПРОСТОРУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ВТОРИННОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ	19
<i>Юрій Ганошенко</i>	
УКРАЇНСЬКА МОВА У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ: РОЛЬ, ФУНКЦІЇ, СТАТИСТИКА	23
<i>Катерина Гейченко</i>	
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: ПЕРЕВАГИ І РИЗИКИ	29
<i>Світлана Гнатенко</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	32
<i>Людмила Годицька</i>	
SCIENTIFIC ARTICLE SKILLS TOOLKIT: STRUCTURED ACADEMIC WRITING SUPPORT FOR PSYCHOLOGY STUDENTS	34
<i>Anzhela Hordieieva</i>	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	37
<i>Євгенія Дмитерко</i>	
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ КАДРІВ В УКРАЇНІ З ЮРИДИЧНИМ НАХИЛОМ.....	39
<i>Марина Зуєнко, Максим Шпак</i>	
INTEGRATING COIL INTO FOREIGN LANGUAGE EDUCATION: A CROSS-DISCIPLINARY APPROACH TO INTERCULTURAL COMPETENCE AND COMMUNICATION SKILLS	41
<i>Liubov Kozub</i>	